Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 So. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave. Telephone Lawndale 4635

LETO—YEAR XVII. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 4. decembra (Dec. 4), 1924.

Subscription $6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 285.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KDO SE SKRIVA ZA NAPADOM NA PROGR. SKUPINO?

GOVORI SE, DA MELLON-HOOVERJEVA INDUSTRIJSKO-POLITIČNA KOMBINACIJA.

In iz tega se izcimi najbrž boj v starih strankah.

Washington, D. C. (Washingtonske govorice. Fed. Press.) — Za napadom trdosrčnih torijev na konferenci republikanskih senatorjev tiči Mellon-Hooverjeva industrijsko-politična kombinacija.

Tako izgleda! Pozabiti se ne sme, da je Reed iz Pennsylvanije, eden pravne tvrdke, ki je zvesto služila Mellonovi družini skozi eno generacijo, predložil resolucijo, ki je izgnala progresivne upornike iz strankinega taborja. Pozabiti se ne sme, da je drugi Mellonov senator iz Pennsylvanije, George Pepper izjavil, da ne more stopiti pred svoje volilce, dokler se to čiščenje ne izvrši. In to je tisti Pepper, ki je v letu 1912 na znamenje jeklarskega trusta nastopil za Roosevelta in proti Taftu. Edge iz New Jerseyja, ki ima stike s Standard Oil družbo vsled ženitve, je tudi govoril precej strupeno. Mellonova Gulf Oil družba je nekakšna varovanka Standard Oil družbe, Edge je pa zelo naklonjen stricu Andy Mellonu.

Pa zakaj bi Mellon obiral upornike, kaj ima Hoover opraviti z Bill Taftovo stupidno "disciplinarno odločnostjo" izza leta 1910?

Hoover se puli za Mellonovo naklonjenost, da lahko postane predsedniški kandidat v letu 1928. Coolidge se lahko obdela, da dežela ne mara v tretjič Coolidga. Hoover in Borah se pripravljata na bitko glede vprašanj tujezemske politike. In Borah se počuti precej samozavestnim, odkar je postal predsednik senatnega odseka za inozemske zadeve. Hoover vidi v kaznovanju La Folletta zase veliko pridobitev, ker Borah ljubkuje z La Follettovimi ljudmi ,in lahko kaže na svojega nasprotnika, da ne zavzema ortodoksnega stališča. Poleg je Hoover rojen glasnik velikih industrijskih zvez, kot so izražene v Mellonu. In tako vsi Hooverjevi podporniki podpirajo, da se La Follette vrže iz stranke, Borah se pa zapre vanjo.

Stric Andy Mellon ne želi kaznovati La Folletta zaradi njegove predrznosti, da je ponesrečil Mellonov davčni načrt, ampak tudi zato, ker vedno kritizira in pravi, da Pittsburgh in Wall Street lastujeta vlado. On ima še privatno pritožbo, ki prihaja iz njegovega dela, kot zakladniški tajnik. Zadnjo zimo je La Follettova skupina, podprana od governerja Pinchota iz Mellonove države, pritiskala na senatorja Couzensa iz Michigana, da se Couzensova preiskava zakladništva izvrši resno in da se delo poveri Francis J. Heneyju. Couzens je prišel, da se je zapletel z Mellonom v kontroverzo v časnikih glede Mellonovega davčnega načrta. In ker ima Couzens štirideset miljonov, se je senat počutil varnim in mu je dal izredni odsek, da preišče davčni urad. Ko je Heney prišel na pozorišče, se je Mellon hudo ustrašil in je grozil z rezignacijo.

Obdržavali so tesno konferenco v senatnem poslopju in Couzensa kot človeka, ki poseduje precej lastnine, so privedli tako daleč, da je videl zlato luč svojega razreda. Pristal je, da odpusti Heneyja. On bi bil mogoče odstopil od svojega načrta v celoti, ako bi tukaj ne bilo protesta progresivcev, in ga odložil v Mellonovi pisarni. Stric Andy je taboril v pisarni senatorja Reeda v kapitolu jutro za jutrom, dokler ni bila njegova varnost zajamčena. Zdaj občuti, da je denar izročil njegove sovražnike njemu v roke. In on želi, da senatorji in kongresniki iz Pennsylvanije obravnajo s temi uporniki tako ostro in trdo, kot da so stavkarji iz njegovih jeklarn.

(Dalje na 3. strani.)

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Mellon-Hooverjeva kombinacija stoji v ozadju napadov na progresiste v senatu.

Coolidge je informiral kongres, česa želi.

Policijska pamet ima čudna pota.

Meštrovičev umotvor je razbit.

Missourski governer nima dosti vere v republikansko prosperiteto.

Po svetu.

Calles je sprejel ameriške delavske delegate in dejal, da bo vedno stal na strani delavcev.

Vojaški diktator v Estoniji pobija komuniste na debelo.

Angleška zbornica ima zdaj drugačno sliko.

Čangove čete zapustile Peking.

Meštrovičev umotvor je razbit.

Z UMETNIŠKEGA VIDIKA JE ŠKODA NENADOMESTLJIVA.

Gmotna škoda se ceni na $40,000.

New York, N. Y. — "Kosovska djevojka"", delo jugoslovanskega kiparja Ivana Meštrovića, ki uživa mednarodni glas, je razbita. Umotvor je relif iz marmorja in predstavlja dekleta, ki drži v rokah glavo svojega umirajočega ljubimca na bojišču. Snov je zajeta iz jugoslovanske legende srednjega veka. Relif je šest čevljev dolg in štiri visok, tehta pa več ko dve toni.

Nezgoda se je dogodila, ko so delavci postavljali relif na podstavek v brooklinskem muzeju, da se tam razstavi z drugimi Meštrovičevimi deli.

Relif je lastnina jugoslovanske vlade, ki je poslala pet Meštrovičevih del v New York na razstavo. Jugoslovanska vlada je zavarovala delo od doma do muzejskih vrat. Za razstavo v muzeju ni plačala zavarovalnine, ker je mislila, da muzej zavaruje vsa dela, ki so razstavljena v njem.

Delo cenijo, da je vredno štirideset tisoč dolarjev. Z umetniškega stališča je izguba nenadomestljiva, akoravno je Mestrović izjavil, da je moralno obvezan, da škodo povrne in da izklesa drug relif. Original ne bo več.

Muzejski ravnatelj William Fox meni, da se da relif popraviti. Mestrović je pa odločno izjavil, da se marmor ne da popraviti.

Mestroviću bo vzelo najmanj šest mesecev dela, ako bo izklesal drug relif.

TEKSTILNA TOVARNA POGORELA.

Parkenburg, W. Va. — Tovarna United Wollen Mills kompanije je pogorela do tal. Delavci so sedaj na zimo brez dela. Požar je najhuje zadel delavce, kajti lastnik bo prejel zavarovalnino za pogorelo tovarno.

Trockij oropan tiskovne svobode?

Berlin, 3. dec. — Iz Moskve javljajo, da je politični biro ruske komunistične stranke odredil, da ne sme noben list sprejeti Trockijevih člankov, v katerih odgovarja svojim nasprotnikom v stranki. Napadi na Trockija se medtem nadaljujejo. Stalin, ki vodi kampanjo proti Trockiju, piše v svojih napadih, da so Trockijeve ideje nevarne rdeči mladini, zato morajo biti potlačene. Kakor zdaj izgleda, se bo moral Trockij poslužiti tajne tiskarne in letakov, kakor za časa carizma, če bo hotel odgovarjati na napade.

Egiptovski premijer ogrožan.

London, 3. dec. — Vest iz Kaira se glasi, da je novi egiptovski ministrski predsednik Ziwar paša primoran imeti močno policijsko stražo radi groženj, ki prihajajo od njegovih lastnih rojakov. Nacionalistični listi ga ostro napadajo radi tega, ker je brez ugovora sprejel poniževalne zahteve Anglije.

CALLES IZJAVIL DA OSTANE Z DELAVCI.

Ko je sprejel ameriške delegate, je dejal, da ga veseli prisotnost tolikih delavskih zastopnikov.

Mexico City, 3. dec. — Predsednik Plutarco Elias Calles je včeraj sprejel ameriško delavsko delegacijo. Sprejem se je vršil v poslaniški dvorani Narodne palače.

Gompers, ki je nekoliko okreval, je bil na čelu delegacije. Stari vodja A. F. of L. se je nakratko zahvalil za sprejem in ob koncu je objel Callesa.

Calles je odgovoril: "Zelo značilno je, da je pri inauguraciji mehiškega predsednika toliko delavskih delegatov iz vseh krajev sveta. Kakor sem že mnogokrat rekel, jaz sem za preporod delavcev ne samo v Mehiki, temveč po vsem svetu. Delavci vseh dežel imajo en cilj, ki je: izboljšanje delavskih razmer in socialnega posredovanja. Zato moramo korakati naprej v harmoniji z razumnostjo in razumevanjem ter odločno nastopiti v kakršnikoli situaciji."

Predsednik Calles se je zahvalil ameriškim delegatom, ker so prišli k njegovemu ustoličenju, zlasti pa, ker so moralno pomagali mehiški ljudski vladi tekom zadnje vstaje. Dejal je tudi, da trdno upa, da se še bolj utrdijo sedanji prijateljski odnošaji med Združenimi državami in Mehiko, posebno pa prijateljske vezi med delavci obeh republik. Omenil je delavsko gibanje v Evropi in obžaloval, ker je tako razbito radi notranjih sporov in nesporazumljenj. On rajši vidi, da se delavske organizacije v Mehiki prej ravnajo po ameriškem kakor po evropskem vzgledu.

Gompers je rekel v svojem govoru, da bodo ameriški delavci vedno gojili toplo prijateljstvo do svojih delavskih bratov v Mehiki.

Brazilija zaprla vrata Japoncem.

V Tokiju je veliko razburjenje, ko je konzul ustavil vizume.

Tokijo, 3. dec. — Brazilski konzul v Tokiju je obvestil japonsko vlado, da mora po navodilu svoje vlade prenehati z vidiranjem potnih listov japonskim izseljencem, ki so namenjeni v Brazilijo. Presenečeni uradniki v zunanjem uradu so brž kablirali japonskemu poslaniku v Braziliji, naj poroča kaj je na stvari.

Akamatsu, šef imigracijskega oddelka v zunanjem uradu, je rekel: "Ako to naznanilo prinaša izključitev japonskih imigrantov iz Brazilije, tedaj to znači zelo resno situacijo za japonski narod."

ŽELEZNIŠKA NEZGODA V TENNESSEEJU.

Dva uslužbenca ubita.

Jackson, Ten. — Osebni vlak štev. 3 je na Mobile & Ohio železnice na potu iz St. Louisa udaril v zadnji konec tovornega vlaka. Nezgoda se je dogodila blizo Jacksona. Ubita sta sprevodnika Henry Johnson in W. E. Graves.

OROŽJE SE NE PUSTI NABITO V BLIŽINI OTROK.

Chicago, Ill. — Na cesti je stal avtomobil, v njem je sedel lovski pes, zadaj v avtu je pa slonela nabita puška. Otroci so se igrali okrog avta. Nepričakovano je pa zlezel 4-letni Julius Batinich v avto in izvlekel lovsko puško.

"Vojak sem in še ne greste," je dejal malenček in pri tem sprožil petelina. Počil je strel in njegov 7-letni bratec Bernard je padel smrtno zadet na tla. Naboj ga je zadel v levo stran in je umrl, predno je dospel zdravnik.

Puška je lastnina William Ferrisa iz Half Dayja, Ill., prijatelja Batinicha.

Čudni so res policijski možgani.

PRAV TAKI SO, KOT SO BILI NEKDANJIH AVSTRIJSKIH ŽANDARJEV.

Kadar se sestanejo delavci, vedo že naprej, kaj bo sledilo!

Paterson, N. J. — Roger N. Baldwin, ravnatelj Unije za ameriške civilne svobodščine, in skupina stavkujočih svilnih delavcev pridejo pred porotnike dne 15. decembra. Porotnemu sodišču bo predsedoval sodnik Joseph A. Delaney.

Baldwin in delavci so obtoženi, da so obdržavali nepostaven shod. V resnici so stavkujoči delavci obdržavali shod, da se dožene, ako je ustava Združenih držav veljavna tudi v državi New Jersey. Shod je vodil Baldwin.

Da je bilo mogoče policiji obtožiti stavkujoče delavce, je prebrskala ves arhiv in našla staro britsko postavo izza sedemnajstega stoletja, ki je bila kasneje zopet sprejeta in ki v zelo neotesanem jeziku obtožujeje udeležence shoda, da so se "sešli na razgrajaški način, so povzročali velik hrup in glasen velik ropot, da kalijo javni mir in napadejo in pretepejo policaje, da porušijo mestno hišo in širijo grozo in teror."

Udeleženci shoda so se obnašali mirno, ampak mir je kalila samo policija, ki je prišla razganjat udeležence na shodu.

Unija za ameriške civilne svobodščine se ... bo dala ugnati in bo zadevo tirala, ako je treba, pred najvišjo inštanco, da se dožene, ako je ustava Združenih držav še veljavna, ki daje državljanom pravico do zborovanja in združevanja.

Vprav tako sta nekoč v stari Avstriji nastopali proti delavcem policija in žandarmerija na ukaz okrajnih glavarjev in policijskih ravnateljev, ki so zopet prejemali ukaze iz višjih krogov, katerim je bilo poverjeno čuvanje velike denarne mošnje in privilegijev parasitičnega razreda.

Položaj na Kitajskem.

Čangove čete so zapustile Peking.

Peking, 3. dec. — Gen. Čang-Tsolin, mandžurski diktator in sedanja najmogočnejša osebnost na Kitajskem, je včeraj popoldne nenadoma odpotoval iz Pekinga v Tientsin. Z njim vred je odšel ves njegov generalski štab in danes mu slede njegove čete, ki štejejo okrog 5000 mož.

Peking je alarmiran vsled naglega Čang-Tsolinovega odhoda, ki še ni pojasnjen. Medtem pa prihajajo v mesto skozi severna vrata čete krščanskega generala Feng-Juhsianga, čigar zmagoviti puč v Pekingu je prinesel padec bivšemu pekingskemu diktatorju Vupejfuju.

Pojasnilo iz gotovih krogov se glasi, da Fengova armada noče odložiti orožja kakor je bil dogovor na konferenci zmagovalcev v Tientsinu. Na dotični konferenci so se dogovorili, da Tuan-Čijui sprejme provizorično predsedništvo le s tem pogojem, če se krščanski general Feng-Juhsiang umakne v privatno življenje in demobilizira svoje čete. Feng je privolil, toda njegovi vojaki so proti temu. Čete zahtevajo, da Feng ostane njihov poveljnik. Čang se je zdaj umaknil iz Pekinga v svrho, da se njegove čete izognejo konfliktu s Fengovimi četami.

Ententna finančna konferenca odgodena.

Pariz, 3. dec. — Finančna konferenca zaveznikov, ki se je imela vršiti 15. decembra, je bila včeraj odgodena do srede januarja. Odgoditev je prišla zato, ker se zavezniški delegatje ne morejo zediniti glede zahteve Združenih držav, da se stroški ameriške vojaške okupacije v Porenju in razne terjatve ameriških državljanov ter korporacij, ki znašajo preko ene milijarde dolarjev, plačajo iz sklada odškodnine, katero prispeva Nemčija na temelju Dawesovega načrta.

SPLOŠNO POBIJANJE DELAVCEV NA ESTONSKEM.

Vojaški diktator naznanja da je bilo 20 ustreljenih prvi dan. Druge čaka enaka usoda.

Reval, Estonija, 3. dec. — Estonski komunistični delavci danes plačujejo krvavo ceno za ponesrečno revolucijo.

General Laidoner, kateremu je parlament včeraj podelil vojaško diktaturo, dokler traja izjemno stanje, je sinoči naznanil, da je bilo dvajset komunistov, katere je vojno sodišče obsodilo na smrt, že ustreljenih. Drugih 50 ujetnikov pride danes pred sodišče in čaka jih enaka usoda.

Vojnemu sodišču predseduje general Podder, ki je v pondeljek osebno vodil protinapad na železniško postajo in jo osvojil. Ko je bila revolta udušena, je Podder izjavil, da dve sodbi čakata revolucijonarje: prva je vislice in druga je svinec.

Minister komunikacij Kark, ki je bil ubit v revolti, je bil včeraj pokopan. Vsi poslanci desnice, ministri in inozemski diplomati, izvzemši sovjetskega, so šli za pogrebom.

Bankir je hvaležen za Coolidgeve zmage.

Governer pa ni nič kaj preveč navdušen; on vidi nepokoj a neljubimi posledicami.

St. Louis, Mo. — (Fed. Press.) —Bankir J. L. Johnson, predsednik Liberty Central Trust kompanije v St. Louisu, je mnenja, da ameriški podjetniki so se na letošnji Zahvalni dan lahko po pravici in z veseljem zahvalili Bogu za veliko dobroto, s katero so bili obsipani na volilni dan.

"Predsedniške volitve so zavdale katastrofalen poraz radikalcem," je rekel bankir. "Razmere v splošnem so bile dobre že nekaj mesecev, a zdaj, ko so volilci dali breo raznim izmom kričečih manjšin, bo business napredoval bolj in bolj. Vsi Američani, razen par nezadovoljnežev, smo torej lahko hvaležni za rezultat volitev."

Missourski governer Hyde je pa drugačnega mnenja. V svoji zahvalni proklamaciji je rekel, da "je med nami veliko število ljudi, ki se zavedajo, da ni vse v redu kot bi moralo biti." Nato pravi v proklamaciji: "Vsakdo izmed nas naj pomisli na nepokoj in razredno zavednost, ki ominozno narašča med našimi ljudmi, ter naj sklene, da bo iskreno delal za širšo pravičnost in bratstvo med vsemi državljani naše države in Unije."

MATI JE UBILA DVOJČKA.

Nato je izvršila samomor.

New York, N. Y. — Mrs. Bessie Katz, stara 28 let, je vrgla svoja tri tedne stara dvojčka iz tretjega nadstropja, nakar je skočila za njima. Vsi trije so obležali z razbitimi lobanjami. Dvojčka sta umrla, mati pa visi med življenjem in smrtjo. Obup, ki je sledil odpovedi živcev, je povzročil dvojen umor in samomor, se glasi oficijelno poročilo!

BANČNI SEL SE JE POSLOVIL BREZ SLOVESA.

New York, N. Y. — Mešetarska tvrdka Stewart & Co. je naznanila, da se je sel Harris poslovil s 460,000, ne da bi tvrdki naznanil svojo novo adreso. V službo je stopil pred desetimi dnevi in tvrdki je sporočil, da prebiva v gornjem Manhattanu. Tam ne poznajo nobenega Harrisa.

Nihče ni zaslužil mirovne nagrade.

Kristijanija, 3. dec. — Norveški odbor za Noblevo mirovno nagrado je sklenil, da za to leto ne dobi nobene nagrade, ker je ni nihče na svetu zaslužil.

Drugačna slika angleške zbornice.

Toriji morajo iskati sedežev na levici; liberalci imajo prostor čisto v ozadju.

London, 3. dec. — Včeraj se je sešel novi angleški parlament. John Henry Whitley je bil izvoljen predsednikom nižje zbornice.

Nižja zbornica, House of Commons, nudi zelo konfuzno sliko. Konservativci, katerih je 413 med 615 poslanci, nimajo dovolj sedežev na svoji desnici in poznejši prišleci so morali iskati prostora na levici, kjer sedi delavska stranka opozicije. Peščica liberalcev — ostanki nekdaj mogočne stranke — se je morala zadovoljiti s sedeži v ozadju opozicije, kjer je najslabši prostor v zborični dvorani.

Liberalni poslanci so izvolili Lloyda George za svojega voditelja v zborници.

Galerija ameriških vladarjev.

V dvorani trgovske zbornice v New Yorku so na stenah slike naših kraljev in carjev.

New York. — (Fed. Press.) — Amerika je končno dobila galerijo svojih pravih vladarjev. V veliki dvorani trgovske zbornice v New Yorku, 65 Liberty St., so na stenah razobešene slike finančnih in industrijalnih monarhov.

Galerija uključuje slike sledečih mogotcev:

Junius Spencer Morgan, ustanovitelj Morganovega zavoda; njegov sin J. Pierpont Morgan; Theodore A. Havemeyer, sladkorni kralj; James H. Hill, železniški kralj; James De Peyster Ogden, prvi predsednik New York Life Insurance Co.; Amos R. Eno, ustanovitelj Druge narodne banke; Vanderbilt, začetnik znane dinastije Vanderbiltov; John Jacob Astor, lastnik gornje polovice otoka Manhattan; Andrew Carnegie, jeklarski kralj.

Ameriški predsedniki gredo v Belo hišo — navadno na valu nakupljenih glasov — in iz Bele hiše, ampak teh vladarjev nihče ne voli in nihče ne ustoličuje. Oni ostanejo na svojih tronih.

Novi eskimovski rodovi odkriti.

Kristijanija, 3. dec. — Knud Rasmussen, danski polarni eksplorer, ki se je pravkar vrnil s svoje pete ekspedicije v arktičnih krajih, poroča, da je odkril nove Eskime na doslej malo znanem ozemlju "King William's land" v severnem delu Kanade. Rasmussen je dosegel rekord, ko je prepotoval 20,000 milj ledene celine od Grenlandije do Sibirije na saneh. Novi Eskimi se imenujejo Netsilis in žive v zelo primitivnem štadiju. Njihovo orožje sta lok in puščica. Otroke ženskega spola pobijejo ob rojstvu, da jih ni treba hraniti. Ko jim zmanjka žensk, jih ugrabijo sosednjim plemenom, valedčesar so v neprestani vojni. Izprva so bili sovražni belim ljudem, katere so prvič videli, a kmalu so se sprijaznili in ekspedicija je ostala med njimi celo poletje ter zbirala etnografične in geografične podatke.

Rasmussen je tudi našel kosti Franklinove ekspedicije, ki je bila izgubljena pred 50 leti. Pokopal je kosti, ko jih je indentificiral po ostankih obleke in čevljev.

Francoski kardinal napoveduje vojno Herriotu.

Pariz, 3. dec. — Pariški listi so danes prinesli odprto pismo kardinala Duboisa, naslovljeno na generala de Castelnauja, v katerem kardinal odobrava generalov načrt za resisteneo francoskih katoličanov proti antiklerikalnim zakonom, ki jih namerava izvesti Herriotova vlada. General de Castelnau je zagrizen klerikalec, ki je nedavno zagrozil Herriotu z oboroženo akcijo.

VREME.

Chicago in okolica: V petek deloma oblačno in hladno. Južno zapadni vetrovi. Solnce izide ob 7:01, zaide ob 4:19.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 20-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

IN TAKO PRIHAJAJO V DANAŠNJEM GOSPODARSKEM SISTEMU PROTISLOVJA.

Farmarjem bi radi pomagali! Pridobiti jih je treba za administracijo. Toda kako jim naj pomagajo? Z obljubami samimi ne gre. To je pokazala preteklost. Kolikor večje so bile obljube, tolико bolj so farmarji lezli v dolgove. Torej je treba ukreniti drugo pot.

Kakšno?

Polkovnik Harvey, urednik dnevnika "Washington Daily Post" je svetoval, da se naj znižajo mezde železniškim delavcem, da se znižajo prevoznine za tovorno blago na železnicah in se tako pridobe farmarji za administracijo, ker bodo uvideli, da se administracija trudi njim pomagati. Urednik pravi v svojem članku, da je zniževanje delavske mezde neprijetna reč, ampak če je potrebna, se mora izvršiti.

Ta nasvet bi mogoče našel dober posluh pri administraciji, ako bi bila sedanja uprava prepričana, da ji bo večina v kongresu sledila čez drn in strn. Lahko je sicer svetovati, ampak težko je izvesti take nasvete, ki porinejo upravo še v večjo zadrego.

Tako je na pr. v senatu blok, ki tvori ravnotežje pri važnih glasovanjih. V tem bloku so pa senatorji, ki so za pomoč farmarjev, toda ne na račun železniških delavcev. Oni so odločni nasprotniki, da se pride s poizkusom za znižanje mezde na železnicah. S tem blokom mora administracija računiti.

In tako zdaj prihajajo iz Bele hiše glasovi, da za enkrat ne bo znižanje mezde železničarjev, ampak prevoznina za tovorno blago naj se zniža, da se pomaga farmarjem. Železnice naj z umnim gospodarstvom v železniškem obratu prihranijo toliko, da bo mogoče znižati prevoznine za tovorno blago.

Kako se naj to umno gospodarstvo izvrši, tega ne povedo ljudje, ki imajo ožje stike z upravo.

Ali mogoče to vedo železniški magnatje?

V vojnem času so gospodje pokazali, da se ne razumejo dosti na gospodarstvo železnic. Železniški obrat bi bil popolnoma odpovedal, da niso železnice prišle pod vladno kontrolo. Cele vrste pohabljenih železniških voz in lokomotiv so stale na železniških tirih in so čakale, kdaj pridejo na vrsto, da jih popravijo.

Pod vladno kontrolo so železnice kmalu okrevale. Gospodje železniški magnatje so se bali, da po končani vojni ostanejo železnice pod vladno kontrolo, in pričeli so propagando, da se morajo železnice zopet vrniti pod privatno kontrolo, da se izboljša železniška služba in da bodo železnice kos nalogam, ki se stavijo nanje. Uspeli so s propagando. Prejeli so lepo odškodnino za vporabo železnic v vojnem času, po vrhu pa še lep dar v miljonih dolarjev, da izvrše, kar obljubljajo in bahato zatrjujejo.

Minulo je že nekaj let od tega. Voznina je še vedno strašno visoka na železnicah, dasiravno so železnice izplačevale tako visoke dividende, da so odločno govorile, da je že čas tukaj za znižanje železniške voznine.

Železniški magnatje ne ganejo nikamor. Pač enkrat so pokazali nekaj volje. Ampak ne za znižanje voznine, temveč za znižanje mezde železniških delavcev. To je pa tudi vse, o čemur se lahko reče, da tvori sposobnosti železniških ravnateljev pod privatno kontrolo.

Kakšno umno gospodarstvo uvedejo zdaj železniški ravnatelji, da znižajo obratne stroške, je po vsem, kar se je dozdaj izvedelo o njih, res velika uganka.

Današnji gospodarski sistem je pač tak, ako se hoče pomagati farmarjem, je treba pritisniti na železniške delavce ali pa na železniške kapitaliste.

Farmarji seveda ne bodo tiho. In najbrž se izkaže, da je Harvey imel prav s svojimi nasveti, ki so govorili, da pride zopet napad na delavske žepe. Železniški kapitalisti bodo pač branili svoje dividende in njih glas bo močnejši kot glas delavcev, kajti gospodarski sistem, ki je uveden v človeški družbi, je kapitalistični, ki nima za tiste, ki producirajo in razdeljujejo produkte, drugega, kot trpljenje in revščino. Enkrat bodo že delavci in farmarji spoznali, da je to narobe svet! In takrat se ne bodo dali ostrašiti, da pride gospodarska kriza, ako ne glasujejo za podpornike kapitalističnega sistema.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Breezy Hill, Kans. — Z dopisovalko iz Pueblo, Colo., sva vendar pripravili precej rojakinj, da so se pošurile in prijele za pero. Kaj pridno se oglašajo z dobrimi nasveti. Da, ako se hočejo kaj naučiti, morajo mene poslušati, pravi neka dopisovalka. Ne bilo bi napačno, saj to bi morda pomagalo, da bi bilo manj prepirov, manj razporok in več zavednosti za strokovno organizacijo.

Malokatera more meni ustreči, mi je očitano. To je res, a nekaj jih je pa vseeno. Bila da sem aktivna pri priporočanju za potrpljenje v družinskih razmerah, a zdaj da prinašam starino na dan. Taka aktivnost ni preslaba in zavedni delavci jo podpirajo, nezavedni kajpada se ne strinjajo. Ker pa nekateri štejejo potrpljenje v zakonu za največjo propagando, zato pa stoji svet še danes na glavi. Ampak da ne potrpim v delavskih zadevah, že kaže dovolj jasno to, da sem do sedaj še vztrajala v vsaki del. stavki skozi 24 let. Dopisovalki, ki se lahko ponaša s tem, častitam. Pred tremi leti, to je bilo pred zadnjo 11 mesečno rudarsko stavko, sem bila v bolnišnici in vse poletje sem hodila k zdravnikom. Pa vseeno smo vztrajali enajst mesecev in če bi bilo treba še drugih enajst. Stavka je stavka, pridobljena mora biti, ali pa naj gremo vsi skupaj po gobe. Mož je takrat sam delal, otroci so bili še premladi in trda je bila, ampak prebili smo z družino vred vsi. Zakaj bi ne bili lahko taki brez otrok ali samo z enim ali dvema. Učimo se potrpljenja tam, kjer je potrebno in koristno, ne tam, kjer nam škoduje. Ne potrpimo zatiranja, potrpimo težave, ki nam jih prinese boj, da se zatiranja iznebimo.

Poznala sem družino s štirimi otroci, peti se je rodil v prvem mesecu imenovane stavke. Žena je bolehala leto in pol, devet let pet mesecev stara hčerka je umrla v maju omenjenega leta, žena pa oktobra, mesec dni za tem, ko so pričeli delati leta 1922. Dva mrliča torej v pol leta in štrajk. Pa mož je bil z nami na stavki ves čas. Imel je trdno voljo in srce zavednega delavca. Če so bili v sili in potrebi, še omenjati ni.

E, nisem edina, ki so mi znane prošle kansaške razmere, mnogi jih poznamo, ki smo v kruti stavki spoznali, da se gleda na to, če kdo trga kruh iz ust drugemu, ki je prav tako potreben kot on, če ne celo bolj. Primerjanje z razmerami v starem kraju, kjer so bile razmere čisto nekaj drugega, nikakor ni umestno. Kadar gre za izvojevanje boljših razmer se pa v stari domovini zavedni delavec ravnotako bojuje kot tu s potrpljenjem doma, a brez vsakega potrpljenja napram mogotcem, ki tudi ne poznajo potrpljenja, ko delavca izkoriščajo, samo če mu trpin da priliko zato.

Čitalec mojih dopisov ni še mogel nikdar brati, da sem jaz priporočala potrpljenje onim, ki stavkajo proti gnilim današnjim razmeram, a bila pa sem in sem še za potrpljenje v družini na domu delavca, ker tako je lože izvojevati boljše razmere. Ko bo delavstvo uredilo prijetnejši družabni red, tedaj se bodo tudi družinske razmere izboljšale, ker prišlo bo lahko več izobrazbe, kar je v prvi vrsti potrebno človeštvu, da si bo znalo boljše urediti razmere. Potrpljenje pa se je tudi že izkazalo kot dobro zdravilo v družinah: dostikrat je prineslo slogo in sporazumljenje, saj pravijo, da se s potrpljenjem še skeleče rane zamažejo, včasih tudi srčne.

To mislim, da je dovolj prepričevalno in resnično, da se lahko podpišem s polnim imenom. Saj zdrav razum ne vodi drugam. Ali naj priporočamo ravs in kavs kot nekaj krepostnega in poučnega? Ošabnost in prevzetnost nista čednosti, ki pomagata k sreči poročenega para.

Nihče ne more oporekati, da je porodna kontrola že v praksi v tej deželi, ampak nauki zanjo se ne smejo razširjati. Če bi se vse ženske za to zanimale, bi bilo to tudi postavno, ampak zdi se, kakor bi hoteli imeti nezakonitost. Tu nekateri ne črhnejo, da bodimo nepotrpežljivi, ko je res nekaj potrebnega, da tudi priprosta delavčeva žena dobi informacije, ko jih mora sedaj na tisoče v prerani grob vsled napora in nevede.

Ne samo pisariti in jeziti se nad moškimi, ki jih tare družabna ureditev kakor nas in posameznik ni kriv slabih razmer. Nisem hodila v nikake visoke šole, a prav dobro se zavedam, da je tako, dočim nekatere dopisovalke, ki mi marsikaj očitajo, česar se sama najmanj ne čutim krivo, se nikdar ne izrazijo tako.

Rada pogledam rudarski žurnal, ki ga dobivamo dvakrat na teden, čeprav ni kakor bi moral biti. V njem namreč čestokrat berem dopis zavedne rudarske žene iz krajev, kjer stavkajo. Lepo je slišati, kako udrihajo po stavkolomelih, kjer boriteljice ne poznajo potrpljenja. Po mnenju nekaterih bi pa seveda take stvari ne smele v javnost. Zavedne delavske žene, le potegnimo se za naše in naših mož pravice; ne pustimo, da bi jih nemoteno izkoriščal brezvestni kapitalizem. Naših sinov ne dajmo, delavske matere, da bi iz njih črpali mogotci kri in življenje za goli profit.

Ne hvali dneva pred večerom! To bi bila morala upoštevati, ko sem pisala zadnji dopis in se pohvalila, da je v Kansasu še zeleno. Predno so zagledale tiste vrstice beli dan, je že pomorila slana, kar je še bilo. Poljski pridelki so bolj srednji, odvisni od zemlje in obdelovanja. Kdor ima dobro zemljo ter je imel priliko o pravem času obdelati, je imel izvrsten pridelek. Pri nas smo imeli par ducatov koruz in marsikdo je vzkliknil če bi bilo sto akrov take, jaz pa sem odgovorila, če bi je bilo dvajset, da bi bila zadovoljna. Če človek gre ven iz industrijskih naselbin v pokrajino po deset in dvajset milj, vidi lepe farme, da ga res miče nanje. Nisem farmarica, ali kot že rečeno, rada pogledam po njih, saj sem tudi jaz gojila željo naseliti se na nji. Ali mož ni bil kaj zadovoljen in ostali smo v premogarski industriji, odvisni od zaslužka.

Vrtnih pridelkov je bilo v izobilju za onega, ki je hotel delati. Resnica, če ni dela, ni jela se dosledno udejstvuje za delavski sloj. Sadja ni bilo veliko, a napolnile smo posode za konzerve z vrtnim pridelkom in sadjem vseeno. Nekatere delavske žene so spravile celo od 300 do 500 steklenic, a farmarice po tisoč. Naše kleti izgledajo kot prodajalne. Temu je pomagalo, kar sadje ni bilo drago.

Jesenske solate imamo letos precej. Dala sem jo še komu za dar, a včasih tudi prodala, kajti vrt imamo ob cesti in večkrat pride kdo vprašat, če prodam. Ako bi jo mogla ohraniti pred hudo zimo, do spomladi bi je imeli.

Farmarji tu lastujejo od 40 akrov sveta naprej do 300. Kar je manj kot 40 akrov, se še farma ne imenuje. Pred nedolgim je umrl v Girardu rojak, ki je zapustil 1500 akrov zemlje. To je pa že lepa farma, kajne!

Nesreče se dogajajo danzadnem. Pred tedni je Američan povozil z avtomobilom dečka Walterja Čemažarja do smrti, star je bil 12 let, sin slovenskih staršev mr. in mrs. Andrew Čemažar. Oče je po poklicu kovač. Deček je šel v gledališče in nesreča se je pripetila le nekaj jardov od doma. Brezskrbnež je vozil brez luči, ko je bilo za sedem zvečer in še v "rožcah" je bil. Gazolin in alkohol kakor znano ne prijata skupaj. Hotel je bežati, pa so ga prijeli in izročili roki pravice. Doma je blizu Mulberryja, Kans.

V štiri milje oddaljeni naselbini št. 50 Central družbe pri Girardu si je končal življenje rojak in član S. N. P. J. John Lipovšek, samec 36 let, kot že poročano.

Nesreča je zadela tudi Antona Blatnika, kateremu se je omračil um nekako junija meseca. Pred mesecema so ga morali poslati na zahtevo zdravnika v umobolnico, oz. v sirotišni zavod. Doma je iz vasi Gorenje Dule pri Škocjanu na Kranjskem. Član je dveh podpornih organizacij, in sicer št. 65 S. N. P. J. in A. S. B. P. D. št. 11 v Breezy Hillu. Star je okoli 57 let; nima tu nikakih ožjih sorodnikov, žena mu je umrla pred kakimi šestimi leti, menda še za časa svetovne vojne v stari domovini. Zelo hudo je, če je človek bolan, a še hujše, če ni pri zdravi pameti, ker ne ve, kaj dela.

Delavske razmere na boljšem koncu niso zanič. Upati je vendar ko nastopijo mrzli dnevi, da bo bolje. Čast in hvala Mohamedu, Kulič bo torej ostal pri krmilu, še Allena dobimo nazaj pa Bittnerja, potem bodo stavkokazi varni. Pričakovati je, da novoizvoljeni governor Ben S. Paulen ne bo dosti zaostajal za Allenom. — **Frances Šinkovec.**

Brez znanja angleškega jezika ne pride nikamor. Spopolni si to znanje, ako ga še nimaš. Naroči si "Slovensko-angleško slovnico" katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

SLIKE IZ NASELBIN.

York Run, Pa. — Nekateri rovi obratujejo pri nas po dva do tri dni, tako, da se zasluži ravno kruh. Premnogi hodijo po cele milje za delom, drugi pa so sploh brez posla.

Tako se imamo v demokraciji. Kapitalist ne gleda, če moliš ali ne, samo da mu garaš, kadar te rabi.

Čitam razne liste in iz čtiva razvidim, da je še najbolja naša Prosveta, glasilo S. N. P. J. Seveda, dobi se tudi človek, ki nima pojma o tem, pa pravi, da mu ni nič za Prosveto in da jo prav lahko vržemo stran. Drugi je priliči ravno tak, kajti, ko jo prinese s pošte, vrže jo za ogledalo, kjer se praši toliko časa, dokler jo kdo ne vrže med smeti.

To ti je izobrazba! Mesto da bi gledali za poukom, ga zametujejo. Toliko bolj pa se nekateri zanimajo za netenje sovraštva med delavstvom in brzo sklepetajo, če morejo o svojem bližnjem kaj povedati. Tako je na primer super pri nas brž vedel o meni, za kar mi pa nihče ne more škodovati, ker nikomur ne gre mar, če so moji otroci krščeni ali ne. To je moja stvar in me ni nič sram, kakor nekateri mislijo, da bi me moralo biti. Poročil sem se civilno in ne bom pustil svojih otrok zastrupljevati.

Ampak dejstvo, da imam svobodo in lahko delam vsaj v tem oziru po svojem, ne zadostuje, da bi se ljudje zadovoljili. Gornje naj bo vendar v pojasnilo onim, ki imajo toliko zabavljati.

Bil sem v Lietthu, kjer sem slišal, kaj vse si izmislijo ljudje. Govore si, da sem jaz "restal" J. Močnika zaradi suhaške postave. Deset dolarjev dam nagrade tistemu, ki mi pove, kdo se je to izmislil in rekel, da se bo potem opravičeval, kje drugje. — **Peter Pavlovich.**

Chicago, Ill. — Ali bo kdaj prišel čas, da se bo delovno ljudstvo spametovalo? Kakor je razvidno iz dnevnih dogodkov, ni dosti upanja za sedanjo generacijo. Delavec pač nima samozavesti in svojega spoštovanja. Sebičnost, zavist in nezavednost so njegova kronična bolezen, in akoravno jo pozna, ve, da ga žene v pogubo, je toliko trmast, da se je neče otresti. V svoji zaslepljenosti drvi v prepad. In zgolj z zavestjo, da je konkuriral, čeprav je s tem izdal samega sebe, svoje otroke, brate, sestre in svojega bližnjega! Ako pa pridеš z njim v pogovor, bo argumentiral in poudarjal, da je napreden in da bo storil ves, kar je za naprednost. Pobijal bo današnji krivični sistem, ko pa nastopi dan in pride ura za vstop v bojne trume napredka, ga pa ni. Ni ga, da bi se za najmanje žrtvoval, ne duševno, še manj pa gmotno. Tako mora sam kakor vsi ostali dalje prenašati težo današnjega sistema.

Da je res tako, so nam pokazale ponovno zadnje volitve in uverujejo nas drugi dnevni dogodki. Vesel pa sem v zavesti, da v resnici napreden element se ni in se nikdar ne bo prestrašil. Ne boji se teženj, ne žrtvovanja, temveč gre in bo šel naprej s pomnoženo močjo do cilja svobode. Upajmo, da tudi onim razsvetli duh razum in bodo nekega dne spoznali svojo zmoto, stopili v napredne vrste moralno in duševno ter pomagali pri osvoboditvi delavstva od vsega gorja.

Že prvi dan po volitvah je pričela govorica, da bo mezda znižana, kar se je tudi takoj uresničilo. To je prvi udarec, drugi sledе. Kar pa ima vsaka stvar slabe in dobre strani in se tako tudi naglaša, je dobra reklama za progresivce in napredujake. Vsi, katerim je obstoj in svoboda pri srcu, na delo. Treba se je pripravljati takoj. Ako vsak, ki je za napredek pridobi vsaj dva, ne bo se nam po prihodnjih volitvah zgodilo kot danes, temveč bo ravno nasprotno.

Želim tudi sporočiti žalostno vest, da je jednota in društvo Slovenski dom št. 86 izgubilo brata Mihaela Petričiča. Prej je bival mnogo let v Kansasu in zadnje leto pa je prišel v Chicago, kjer ga je zadela smrt. V življenju je bil naprednjak. Njegov pogreb se je pa vršil po katoliškem obredu. Bili smo tudi v cerkvi, kakor že mnogokrat, kjer pa kakor vedno nismo slišali drugega kakor prav masne skozi vso pridigo, ko je duhoven udrihal po nas. Očividno se posvečeni ni brigal za dušo mrtvega, temveč je zabičaval je, da moramo vsi hoditi v cerkev, drugače je ves delo z m litvami zanič. Rekel je:

"Cerkev se mora podpirati, plačaš $10 ali $25 ni nič. Gar tiram vam, da za vsaki dolar, ga date, jih boste prejeli de nazaj." (To je pa res lepa in sticija, če bi bil garancijo pod kdo drugi, da bi tudi kaj držal Proti zadnjemu je rekel tudi t "Po kaj ste vi prišli? Vi nima pravice sem hoditi, vi bi ne im priti sem, ker to vam nič ne p maga."

Neštetokrat je že bilo ena poročano, a vseeno se ljudje spametujejo. In resnica je, kak je tudi duhoven rekel, da mu daj ne more pomagati. On ga bo ponesel v nebesa, to je goto Pokopavajte torej ljudi v ist smislu, kakor ste živeli.

Še eno imam. Društvo Slove ski dom, št. 86 bo priredilo vese co v soboto dne 6. decembra Prudential dvorani na vog North ave in Halsted. Ne bom p ročal, kaj bo vse na veselici, r ven zabave in plesa, samo to h čem omeniti, da veselični odb tako neprenehoma dela in p pravlja, da vsi, ki se boste vese ce udeležili, boste zadovoljni, oni, ki bi slučajno izostali, bo obžalovali. Torej je najboljše, pridete vsi. Na svidenje dne decembra!

Pozdravljam vse brate in sest širom Amerike. — **Louis Skerl nek.**

Staunton, Ill. — Kakor smo postlali, tako bomo ležali za n daljna štiri leta. V našem mes je bil volilni izid še dosti povolje Z veliko večinoma sta dobila L Follette in Wheeler, kar je izgle da so delavci organizirani sto stotno. Če bi bili po vseh držav tako volili, kot so delavci v n naselbini, bi gotovo imeli za p hodnjega predsednika LaFollet Tu je bilo tudi veliko zaniman za tretjo stranko. Prodajali znake LaFolletta in Wheeler, ki jih je bilo večinoma opaziti p naših rojakih, ali tisti, ki jim več za dolar, si seveda znaka ni nabavili, da bi s tem pomagali kampanji. Za agitacijo napred stranke ni centa ,za šport pa d ti evenka, čeprav siromak že st ji z eno nogo v grobu.

Drugi dan po volitvah me vprašala članica S. N. P. J., je sploh vredno iti na volišče. mel sem dosti truda, da sem prepričal, da je neobhodno p trebno da gre vsak na volišč kadarkoli so kake volitve, toli časa, da se potlačita stari gar in ne bo imela denarna moč toliko vpliva na volitve.

Za volitve je treba, da se zan mamo vsepovsod, ne samo pri d žavnih tudi pri domačih, aktiv moramo biti celo pri društvih jednotah ,Kjer je demokracija, moramo znati izrabiti. Povso kjer se pokaže brezbrižnost voli cev ,imajo političarji priliko, d jo izrabijo in se okoriščajo na r čun nemarnosti volilcev, ki se n čejo poslužiti svojih pravic. O imajo navadno svoje krdelo k movcev, ki pritrdijo, in tako j njih zmaga, ako se ljudstvo ne z nima in to dopusti.

Meseca decembra imamo dr štvene volitve. Ali je zanje dovol zanimanja. Ne sledimo Ribniče novemu pravilu, ki se glasi, d mora starina voditi, čeprav slepa, ker mladini ni zaupanj pobrala bi denar, ker nič nima Takih nazorov je stara garda ameriških političnih strankah, k če le more zatre vsakega, ki pr de z novimi nazori, samo da bi o stalo pri starem.

Čitatelj iz Clevelanda, ki pi da imajo že skoro preveč prired tev, naj se zateče v našo naselbi no, tu se bo hitro spočil, ker pr nas se s tem ne moremo pohvaliti kar oni toži, čeprav imamo v bla gajni čez petsto, ki jih je prido bila mladina.

Delavske razmere so kot povsod kar je izvoljen priljubljenec sta rih gardistov. — **Frank Lubich**

ROJSTNO SPRIČEVALO ZA NOVOROJENČKE V PENNSYLVANIJI.

Država Pennsylvanija v sodelo vanju s federalnim uradom za ljudsko štetje je od oktobra začel la izdajati staršem vsakega novo rojenčka uradno obvestilo, da je bilo rojstvo registrirano v držav nem kapitolu. Ta obvestila bodo šolske oblasti sprejemale meste uradnih rojstnih spričeval (birth certificates), za katere so starši morali dosedaj plačati neko pri čati neko pristojbino.

Starši, ki niso dobili tega obve stila, naj se obrnejo na državn zdravstveni urad (health depart ment). Dokumenti o rojstvu s velike važnosti in starši naj ji dobro čuvajo. — **F. L. I. S.**

...riško vprašanje je ostalo nerešeno.

O TEM VPRAŠANJU RAZPRAVLJA SLOANE V POSEBNI KNJIGI.

...nji pokazuje, kako se Francija pojačuje v Afriki.

Chicago, Ill. — Afriško vprašanje je igralo zelo važno vlogo ... vseh sporih in konfliktih od 1878, ko so jo evropejske ... razdelile med seboj. Pol... v Maroku je bil ravnotako ... faktor za povzročitev svetovne vojne kot angleško-nemška ... na morju. Dasiravno se je ...jevala strašna svetovna vojna, je ostalo afriško vprašanje ...ešeno. Kapitalistični gospodarski sistem je ostal in z njim ...rešeno afriško vprašanje.

...eriško ljudstvo ne more iti ... tega vprašanja mednarodne važnosti zaradi pozicije, ki jo ...zemajo Združene države v ...narodni politiki in gospodarstvu. In tako je zagledala knjiga "...reater France in Africa" (...čja Francija v Afriki) beli ..., ki jo je spisal William M. ... Knjiga podaja splošno ... o francoski posesti v Maroku in Algeriji. Pisatelj razpravlja v poljudni besedi o veri, zgodovini, navadah in umetnosti domačinov. Razpravlja tudi o plemenskem vprašanju in francoskem sistemu kolonijalne uprave. Knjiga upravičuje francoski imperijalizem v Afriki. Afrika je ravnotako važna za Francijo kot Indija za Britanijo.

V zadnji vojni se je Francija posluževala afriških čet. Britski ministrski predsednik Disraeli je Francozom podal v tem pogledu zgled, ker je vporabil indijske čete v deželah, ki meje na Sredozemsko morje.

Francija bi bila lahko dobila v Maroku en miljon bojevitih vojakov, ako bi jih bila potrebovala. Francija ravna s človeškega stališča veliko bolje z domačini kot Britanija.

Sloane seveda priporoča, da zamorska plemena ostanejo zase, ...poltniki pa zase, da se plemena ohranijo čista.

TOLPA MLADIH MALOPRIDNEŽEV PRIJETA.

Terorizirali so južni del mesta.

Chicago, Ill. — Policija je prijela tolpo malopridnežev, izmed katerih je bilo šest članov v starosti od 16 do 19 let, Thomas Shields star 27 let in Peter Meegan ... let. Imena govoré, da so sami ...

Gdčna. Katarina La Tierre je pozitivno spoznala v 16-letnem ...hard (Blacklu) Fitzgeraldu voditelja tolpe, ki je napadla njeno spremljevalca Thomas Irwina, ga pretepla in oropala, nakar je pa še njo napadla po zversko. Napad je bil izvršen dne ... novembra.

Žena Ernst Andersona, ki je bila po zversko napadena dne 15. novembra, je pazno ogledovala Fitzgeralda, pa ga ni mogla spoznati kot napadalca. Nathan Bermana, katerega je Fitzgerald pri napadu na Katarino La Tierre imenoval kot pajdaša, še niso imeli pod ključem do polnoči.

Berman je v družbi nekega drugega mladeniča pobegnil iz poboljševalnice v St. Charlesu. Policijski zapisnik govori, da sta Berman in Herbert McCormick napadla dne 26. julija t. l. avto, v katerem sta sedela Dexter Hughes in gdčna. Ida S. Shipley. Na ... šestdesete ceste in Lawndale avenue sta vrgla Hughesa iz avta. Pognala sta avtomobil naprej in nekaj blokov dalje napadla Shipleyjevo, ki je klicala na pomoč. Njen krik je privabil policijsko patruljo v avtu. Policija je oddala več strelov in je ujela Bermana, ki je star ...najst let. Poslan je bil v poboljševalnico v St. Charlesu.

Pomožni državni pravdnik izjavlja, da je tolpa izvršila več ko ... roparskih napadov in da se ... niso upale več na ulico, ko je nastala tema.

FORDOVO KRALJESTVO SE JE ZOPET POVEČALO.

Duluth, Minn. — Henry Ford je kupil skoraj vse vknjižene obveznice Superior Coal and Dock kompanije. To pomeni, da so Fordovo industrijsko kraljestvo zopet povečalo.

Potres na Javi.

Batavia, Java, 3. dec. — V Wo... danes nov potresni ... so bile ubite.

PROHIBICIJA UBIJA LJUDI.

Ljudje ne dobe pravega žganja, pa segajo po jerušu najslabeje vrste.

Chicago, Ill. — Ako se pogledajo dobrote, ki jih je prinesla prohibicija, v statističnem zrcalu, tedaj pametnega človeka obletava zona, ako pomisli, za koliko se bodo žrtve fanatizma pomnožile v nekaj letih.

Statistično poročilo je sestavil dr. William D. McNally, kemičar za mrliškega oglednika in član fakultete na Rushovem medicinskem učilišču. Po njegovem poročilu so se žrtve alkoholizma v zadnjih treh letih pomnožile za dve sto odstotkov.

Ali je to mogoče? Seveda je. Prohibicija ni poboljšala ljudi, ampak ljudje pijejo jeruš najslabeje vrste in tako postajajo žrtve demona — alkohola. Dr. McNally pravi, da se je zaradi tega tega pomnožilo število žrtev alkohola, ker se vedno bolj širi znanje, kako se delajo opojne pijače. V letih 1918-19-20 je po statističnem poročilu bilo po osemdeset žrtev na sto tisoč prebivalcev, v letih 1921-22-23 se je pa število pomnožilo na 247 žrtev.

Stari "delirium tremens" se poslavlja od žrtev alkohola in se prikazuje v novi podobi. Žrtve postanejo divje in bojevite in imajo halucinacije (prikazni v domišljiji), ki so popolnoma drugačne, kot so jih imele žrtve, ki so obolele na znani bolezni alkoholikov — "delirium tremens."

Dr. McNally pripisuje, da se alkoholična psihoza množi, ker ljudje pijejo opojne pijače, ki so preveč vrele ali fermentirale, in zaradi tega vsebujejo preveč acetaldehida (kisa, ki je že napol kis, napol alkohol).

Dodal je, da je bilo do leta 1923 največ žrtev med tujezemci, v tem letu in naprej je pa največ žrtev med Američani.

Naslednja lestvica pokazuje število žrtev alkohola.

Leto	Nesreče	Samomori	Umori	Alkoholizem	Skupaj
1910	13	2	3	215	233
1911	34	9	0	76	119
1912	68	21	11	108	208
1913	25	7	7	66	108
1914	28	6	3	91	133
1915	35	6	3	110	163
1916	40	2	2	87	144
1917	37	3	1	88	138
1918	28	5	2	46	86
1919	22	3	4	55	87
1920	20	1	5	41	70
1921	34	10	19	97	168
1922	39	7	5	158	214
1923	42	6	6	180	247
Skupaj ..	465	38	64	1,418	2,117

KORETZ SE PRIZNA KRIVIM.

V soboto bo mogoče že v Jolietu.

Chicago, Ill. — Leo Koretz, ki je obral lahkoverne ljudi za dva miljona dolarjev, zdaj igra spokorjenega grešnika. Priznal se bo krivim pred sodnikom Jacob H. Hopkinsom, predsednikom kriminalnega sodišča.

Skozi osemnajst let je Koretz drl svoje žrtve in živel razkošno življenje bogatina, dokler mu niso tla pod nogami postala vroča in je prah s čikaških ulic otresel s svojih čevljev in izginil čez noč.

Med kalini, ki jih je Koretz ujel na nerodno nastavljene limanice, so ljudje iz zelo bogatih krogov. Koretz je previdno zamolčal njih imena. Koretz pozna domišljavost teh bogatih kalinov. Za denar jim ni dosti, kajti saj jim drugega zasluži delovno ljudstvo. Ampak oni ne marajo, da pridejo njih imena v javnost in da so poznani kot bedaki, ki prav radi nasedejo mestnemu kozaku, ako je vada zanje okusno pripravljena. Ta molčečnost bo seveda Koretzu prinesla prizanašanje.

Časniki ugibljejo, koliko let bo dobil prisojenih Koretz. Ljudstvo pa meni, da Koretz ne bo sedel več ko eno leto, ne glede nato, koliko let mu je prisojenih.

V svoji izpovedi je Koretz povedal, da je svojim sorodnikom dal $325,000, ampak previdno je dodal, da jim tega denarja ni podaril kot del plena, ki ga je nagrabil s skubljenjem lahkovernih žrtev, ampak dal jim je to vsoto kot "obrestonosni zaslužek" od njihovih vlog. S sabo je baje nesel $175,000, ko je Chicagu obrnil hrbet, da se nikdar več vanj ne povrne.

Angleško-nemška pogodba podpisana.

London, 3. dec. — Angleško-nemška trgovska pogodba je bila včeraj podpisana v Londonu. Pogoji pogodbe še niso objavljeni.

"ARGENTINSKA LJUBEZEN".

V McVickersovem gledališču razkazujejo ta teden film, producirano od družbe Paramount, v katerem nastopata v glavni vlogi Bebe Daniels in Ricardo Cortez. Povest je vzeta iz originalne povesti španskega pisatelja Vincenta Blasco Ibaneza, katero je priredil za platno John Russell. Slika nas povede v Argentinijo, kjer Consuelo Garcia (gdč. Daniels) ravno pride iz šole iz Združenih držav. Dekle spozna, da mora po tamkajšnjih tradicijah in običajih poročiti mladega Juana Martina, ki je v povratek za prispevano finančno pomoč njenim staršem vprašal za njeno roko.

Bebe Daniels v drami "Argentinska ljubezen".

Consuelini starši pojasnijo dekletu, da je bil Martinov denar, ki so ga plačali za njeno izobrazbo in vse, kar ima. Zdaj da mora ona izvršiti svojo dolžnost. Ampak dekle se brani, izpove, da ljubi nekega ameriškega inženirja, katerega je delo privedlo v Južno Ameriko na isti ladji kakor se je pripeljala ona.

Položaj je torej: Dva moška sta zaljubljena v isto dekle, oba namenjena jo vzeti za ženo. Kaj se zgodi? Dwan, ki je vodil prejemanje filma je dobro izvršil sliko.

Drugi, ki igrajo glavne vloge v drami, so: Philip Sears v vlogi mladega ameriškega inženirja, Mario Majeroni in Aurelio Coccia, kakor drugi znameniti igralci.

IBANEZ NI REVOLUCIJONAR.

New York. — (Fed. Press.) — Vincente Blasco Ibanez, španski pisatelj, ki na varnem v Parizu vodi propagando za špansko republiko, ni v očeh pravih španskih revolucijonarjev noben revolucijonar. To dokazujejo izerpki iz njegove najnovejše knjige "Razkrinkan Alfonz", ki so bili objavljeni tukaj. Kolikor je soditi po teh odlomkih iz njegove knjige, smatra Ibanez, da je kralj Alfonz izvršil največji greh med vojno s tem, da je simpatiziral s kajzerjem in ne z zavezniki. Ibanez ignorira dejstvo, da je Alfonz sovražnik delavskega gibanja in da niso njegove simpatije s cesarsko Nemčijo nič proti zločinu, katere je izvršil nad revolucijonarnimi delavci v Španiji.

Španski revolucijonarji v New Yorku pravijo, da je Ibanez navaden buržoa, ki hoče le kapitalistično republiko po zgledu Francije.

BANKIR JE OBSTRELIL DETEKTIVA, ENEGA PA UBIL.

Chicago, Ill. — Hugh Stewart, bančni blagajnik, se je peljal s svojo ženo v avtu. Podil je. Policija je bila izredno čuječa in opazila je drveči avto. Takoj so detektivi v avtu sledili bankirju. Ko je bankir pripeljal do svoje hiše, je bankirjeva žena hitro skočila iz njega, bankir je pa oddal osem strelov na detektive. Ustrelil je detektiva William Perrina, poleg njega je pa še ranil dva detektiva. Saržent Carney ni dovolil streljati, ampak se je vrgel na obsedenega bankirja, ga podrl na tla in mu izvil orožje.

Bankir se izgovarja, da je smatral detektive za roparje. Policija pa pravi, da ta izgovor ne bo držal, ker je pel zvonec policijskega avta in je bilo tako bankirju znano, da mu ne slede roparji, ampak da je za njim policijski avtomobil. To potrdijo tudi očividci.

Mehiški vulkan bljuje.

Mexico City, 3. dec. — Ognjenik Pepocatepetl, ki se dviga 18,000 čevljev nad Mehiško dolino, vali še nekaj dni iz sebe mogočne oblake dima in meče droban žveplen pepel. Oblak dima je dve tretjini milje širok in razširja se čez sto milj naokoli.

Branting je bolan.

Stockholm, 3. dec. — Hjalmar Branting, švedski premijer in vodja socialistične stranke je nevarno obolel.

Vesti iz Jugoslavije.

Umrli v Ljubljani: Ivan Kogoj, posestnikov sin, 24 let. — Marija Krašovič, postreščkova vdova, 71 let. — Antonija Weiss, bivša hišna, hiralka, 47 let. — Ivan Škrbec, delavec, 37 let. — Ivan Maček, dninar, 62 let. — Adolf Gustin, trgovski potnik, 48 let. — Dr. Julijan Pavliček, generalni tajnik industrijske družbe, 46 let. — Ana Eberl, hči tovar. delavca, 16 mesecev. — Katarina Zupan, posestnikova žena, 51 let. — Marijana Škerjanc, služkinja, 42 let. — Ana Grčar, posestnica, 41 let.

Vlada kraljevskih komisarjev. Vladna kriza je rešena in dobili smo zopet P. P. (Prašič-Pribičević) režim, ki si je izposloval ukaz, da razpusti parlament. Vlada P. P. nima večine v parlamentu in je zato morala skupščino razpustiti. S tem je zaenkrat končala nevredna in izzivajoča igra, ki so jo igrali izvestni faktorji s parlamentom in strankami skozi nekaj mesecev. Volilci bodo morali pri prihodnjih volitvah jasno povedati, da ne marajo niti "nevrastenične dvorske politike," kakor je to politiko imenoval nek beograjski list, niti meščanskih strank, ki vse brez izjeme niso v stanu, da čuvajo ugled in moč parlamenta.

Tako je prišlo torej do tega, da je bil 10. nov. parlament razpuščen. Pri čitanju ukaza o imenovanju nove P. P. vlade je naš s. Divac čisto primerno vzkliknil da je to vlada kraljevih komisarjev. Volitve bodo pomedle in morda bo dobro, da si tudi P. P. ministri pravočasno preskrbe potne liste za beg v inozemstvo, kakor si ga je junak Radič preskrbel, da se izogne potrebi, napraviti — revolucijo.

Za tem parlamentom delavstvu ni treba žalovati, kajti ni se povzpel preko plemenskih bojev ter ni rešil niti enega socialnega ali gospodarskega problema. Celo toliko obljubljajoča Davidovičeva vlada s klerikalci je pokazala, da ni imela niti volje, niti zmožnosti za delo.

Volitve so razpisane na dan 8. februarja 1925. Da bo volilni boj zelo ojster, morda celo krvav, je gotovo. Vlada bo skušala z vsemi razpolagajočimi sredstvi pridobiti si večino; ker pa ve, da večine ne more dobiti v svobodnih volitvah, bo nastopila s silo. Govori se že, da namerava uporabiti napram Radičevcem zakon o zaščiti države ter prepovedati Radičevske volitve liste. Morda bi res bilo vládi najbolj pomagano, če prepove sploh vse opozicionalne liste . . . da dobi tem sigurnejšo večino. Svobodnih volitev torej ni pričakovati od strani te vlade. Da bodo pa tudi Radičevci, tam, kjer imajo moč, nastopali s terorjem proti volilcem drugega prepričanja, o tem ne dvomimo, tako so delali že pri zadnjih volitvah. Pa tudi naši klerikalci se na nasilje, čeprav duševno, dobro razumejo: prižnica in spovednica bodo pripravljale izraz "svobodne" volje slovenskega kmeta.

Izredno zgodaj je že začela volilna agitacija. Stranke se oglašajo z manifesti, neizvoljeni minister dr. Žerjav je imel v Ljubljani že celo volilni shod.

Mohorjeva družba v Mariboru. Poročajo nam, da bi se rada Mohorjeva družba s svojo tiskarno preselila iz Prevalj v Maribor, kjer kupuje v ta namen enonadstropno hišo v Trubarjevi ulici nasproti moškega učiteljišča, v katerem stanuje med drugimi tudi zdravnik dr. Marinčič. Ta hiša ima prostorno klet, v kateri bi Mohorjeva družba namestila tiskarno. Gornje prostore pa bi spremenila v knjigarno in svoje uradne pisarne. V Prevaljah se seveda tiskarna slabo rentira. Težkoče selitve pa so nastale radi tega, ker se mariborska klerikalna tiskarna boji konkurence in se zato mariborski klerikalci nič kaj ne zavzemajo za to akcijo.

Smrtna kosa. V Stobu pri Domžalah je 14. nov. umrla v starosti 76 let Frančiška Habjan, roj. Colnar.

Velik požar v Ormožu. Po poročilih iz Ormoža je dne 11. nov. v tamkajšnji okolici na posestvu Ivana Hrge izbruhnil požar, ki je napravil nad 100.000 dinarjev škode. Zgorela je hiša in več gospodarskih objektov ter večja množina sena. Sumi se, da je ogenj zanetil mizarski mojster Hroič, ki pa se je obesil predno ga je žandarmerija mogla aretirati. Obešenca so sicer še živega rešili, vendar je malo upanja, da bi okreval.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., Martin Zeleznikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, 2405 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill., John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grošelj, 14621 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marn, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 6617 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Shub, 6404 Orion Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Naši odri.

La Salle, Ill. — Dramsko društvo "Soča" vprizori prvo veliko igro v tej sezoni, in sicer v nedeljo dne 7. decembra v Slovenskem narodnem domu. Vprizorili bomo veliko tridejansko šaloigro "Pri belem konjičku". Začetek je točno ob pol osmih zvečer.

Rojaki, posetite igro v obilem številu, za kar se vam dramsko društvo že naprej zahvaljuje. Po igri bo ples. Na svidenje! — "Soča".

KDO JE V OZADJU NAPADA NA PROGRESIVNO SKUPINO?

(Nadaljevanje s prve strani.)

Borahu je mogoče znano, kdo se skriva za Curtisovim časopisjem in pennsylvanskimi senatorji, ki trdo zahtevajo kaznovanje La Follettove skupine. Njemu je znano, da imajo ljudje, ki se boje, da bo Borah kontroliral tujezemsko politiko skozi prihodnja štiri leta posebno glede priznanja Rusije in svetovne razoboroćitve, v programu velike politične zadače. Njemu je znano, ako se izključi La Follettov blok iz stranke, tedaj bodo njega prvega disciplinirali. In on občuti, da bodo volitve v letu 1926 zabeležile nihanje političnega nihala v nasprotno smer, ki je izvolilo Coolidga in torizem. In tako se bo Borah bojeval proti Mellonovim političnim slom. Mogoče se pridruži boju tudi Hiram Johnson. Prav zanesljivo se bo pozimi La Follette zabaval s tem streljanjem v kongresu.

Tok dogodkov v drugo smer podaja odgovor na vprašanje: Kaj bodo zdaj storili podporniki La Folletta? Videli ga bodo, kako bo nadaljeval z bojem, da bo ameriško izrecno kapitalistično stranko pritiskal zakon izpremene in naraščaja za ceno podaljšanega življenja. Razpravljali bodo še nekaj let, ako je vredno poizkusiti, da se kapitalistični politični mehanizem vporabi, da služi za odpravo kapitalizma in zgradbo kooperativne države. Rezultat volilnega boja v letu 1924 ni nova stranka, ampak boj v vrstah starih strank.

V Beli hiši dvomijo, ako je stric Andy Mellon imel zdravo razsodnost, da je pričel vprav zdaj s to bitko v senatu.

Sovjetski poslanik dospel v Pariz.

Pariz, 3 dec. — Leonid Krasin, prvi ruski sovjetski poslanik v Franciji, je danes predpoldne dospel v Pariz.

Ali veš, kaj trpi veliko število slovenskih delavcev v Ameriki vsled spolnih bolezni, ki so posledica občevanja s vlačugami? Ako ne veš, naroči si knjigo "Zajedalci", katero dobiš pri Knjižnici matici S. N. P. J.

POZOR SLOVENKE!

Resna ženitvena ponudba. Želim se seznaniti s Slovenko srednje starosti v svrho ženitve, naj bi bila dobrega in poštenega značaja. Vse resne ponudbe naj se pošiljajo na naslov: Resni ženin, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill. (Adv.)

SLOVENKE POZOR!

Želim se seznaniti s Slovenko, dekletom ali vdovo in sicer v svrho ženitve. Tukaj v tem kraju ni Slovenk in vsled tega se obračam potom časopisja v javnost. Če katero veseli, naj piše in priloži svojo sliko. Moj naslov je: Frank Starman, P. O. Kenwood, Iowa. (Adv.)

POZIV IN NAZNANILO!

Želim, da se osebno priglasijo trije bratje mojega soproga Johna Koprive in sicer: Matevž se nahaja nekje v državi Mich., Frank je menda nekje v Barberton, Ohio in Jakob je pa nekje na farmi v državi Iowa. Vsem trem naznanjam, da je njih brat oziroma moj mož John Koprivec umrl dne 27. novembra, 1924. Pokojni John Koprivec in njegovi bratje so doma iz Črnega Vrha nad Polhovim Gradcem, v Sloveniji. Poročati njim imam zelo važne stvari in želim se z njimi o tem pogovoriti. Ako kdo rojakov ve za njih natančne naslove, uljudno prosim, da se takoj prijavijo meni, na naslov: Frances Koprivec, 539 Market St. Wakegan, Ill. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR.

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Zastonj naduši jivim in mrzličnim bolnikom.

Brezplačna poskušnja metode katero lahko vsak uporabi brez vseh sitnosti, zgube časa ali dela.

[illegible]

FREE TRIAL COUPON

FRONTIER ASTHMA CO., Room 53 C, Niagara and Hudson Sts., Buffalo, N. Y. Send free trial of your method to:

....

....

....

Odlomki iz človeške tragikomedije.

Spisal dr. Jos. Vošnjak.

1. Pepita.

(Dalje.)

"Tam je že težko čakal direktor zavodu in ko je mene ugledal poleg pristava, zavzel se je in z nama vred hitel v naše stanovanje, katero pa je bilo zaprto. "Kje li je kuharica?" vprašam in pozvem, da je tudi že od včeraj ni bilo videti. Meni se je od vsega tega kar vrtelo po glavi. Vrata odpremo z velikim ključem in vstopimo. V vsem stanovanju ni žive duše. Šifonerja, v katerih je bila moževa in moja obleka, bila sta odprta in skoraj vsa prazna. Na mizi je ležal mali ključ do blagajnične sobe. Jaz pa sem stala kakor okamnela sredi praznega stanovanja. Strašna slutnja mi je pretresla živce. "Ne, ne, to ni mogoče!" vzkliknila sem glasno, da se utolažim. Tolikokrat sem si pozneje predstavljala v duhu tiste grozne trenutke, da se jih še danes spominjam, kakor bi jih bila ravno preživela. Pa mučna misel se ni dala odpraviti. Zarila se mi je v možgane in me tirala po stanovanju, da bi našla sled in rešitev meni nerazumljivega dogodka. Končno najdem na pisalni mizi med papirji listek, na katerem berem: "Ne povprašuj po meni! Misli si, da sem mrtev!" Torej ni mrtev. Pa zakaj je pobegnil? In vnovič se me je lotila tista sumnja. Pogledam v kuhinjo in vidim, da je tudi kuharica, kar je imela svojega, odnesla s seboj."

Povedati vam moram, da sem par tednov poprej, predno sem se preselila v mesto, najela novo kuharico; bila je Korošica in kakih petindvajset let stara, ploščatega obraza z malo navzgor zavihanim nosom, napetim vratom, majhna debeluša brez vsake lepote. Še danes ne umem, da mora taka ženska ugajati možu, kateri . . . "

"Dokazal je gotovo dober ukus, ko si je izbiral tovarišico za življenje."

"Da bi ga nikdar ne bila videla, tega potuhnenca, hinavca, lažnjivca!" odvrne Pepita vsa srdita. "Vse bi mu odpustila, a da on mene zavrže zaradi tako potepenke, kadar na to mislim, vzkipi mi kri od jeze. Ko se mi je začelo tako strašno svitati — spominjala sem se, da me je v poslednjem času, kadar sem ob nedeljah prišla obiskat moža, ta ženska nekako srdito gledala in se proti meni nosila, kakor bi bila ona gospodinja — ko sem vse to premišljevala, čutila sem prvikrat v življenju, kaj je prava nesreča. Sedaj vstopi vodja in na njegovem resnem obrazu sem poznala, da se tudi v blagajnici ni našlo vse v redu. Vodja mi naznani, da v blagajnici pogreša več tisoč goldinarjev, da bode to izneverjenje še danes ovadil sodišču, v pokritje škode pa da mora vse, kar je v stanovanju, dati pod ključ. V tem trenutku si nisem drugega želela, nego da bi se zemlja odprla in me požrla. Vsa obupana se zgrudim na stol in začnem na glas jokati. Vodji se usmilim, skuša me tolažiti in me povabi, naj ostanem v njegovi družini, dokler se ne razjasni vsa stvar. "Gotovo imate sorodnike," dejal je tolažilno, "ki bodo podpirali vas in vašega sina."

"Sina mojega! Kakor bodalo v srce me je zadela strašna skrb ne zaradi mene, ampak za nesrečnega otroka. Vsa zmedena bežim na dvorišče, kjer je še čakal voznik, ki me je bil pripeljal s pristavom. "Le brž nazaj v mesto!" velim mu, ne da bi si vzela čas posloviti se od vodje, ki me je skušal umiriti s tolažilnimi besedami."

"V svojem stanovanju najdem sinka, kateri ves objokan ni vedel, kam sem izginila. Ko me je zagledal, zavriskal je od veselja in mi je hitel v naročje. Strastno sem ga pritisnila k sebi: "Zdaj sva sama na svetu!" Začuden me pogleda in vpraša: "Kaj pa delajo ata? Ali mi ničesar niso poslali?" — Oh, to so vam bili strašni trenutki! Kaj naj odgovorim? Divja zver skrbi za svoje mladiče in on, ki je pred Bogom in svetom storil sveto prisego, zavrgel je ženo in sina. Ljubezen, katero nama je kazal, bila je le hinavščina in zdaj se poteplje z razuzdano vlačugo. Ali naj to povem sinu in vlijem strup v čisto otroško dušo? Ne! Naj živi, dokler se mu od druge strani kdaj ne odgrne žalostna resnica, v njegovem spominu neomadeževana podoba očetova. Vse svoje moči zberem: "Nikdar več ne boš videl očeta. Bog ga je poklical k sebi!" Ubogi otrok me iz početka ni razumel, pa ko mu povem, da so umrli oče in da so že pokopani, zgrudil se je zraven mene na tla in jhtel: "Saj ni res! Ko bi bili tako hudo zboleli, poslali bi po naju. Ni res! Ne!" — Pa kaj vam vse to popisujem. Kdor sam ni doživel take muke, ta ne ve, kaj je trpljenje."

"Nastopila je noč. Otrok je zaspal, pa jaz — obupana sem sedela poleg posteljice in bolj črna, kakor noč se mi je zdela prihodnjost. Kako in s čem bom preživila sebe in otroka? Kar sem še imela od poslednje mesečne plače, to je bilo vse premoženje moje. Od sorodnikov, kakor sami veste, nisem imela pričakovati nobene podpore. V šivanju sem bila dobro izurjena, pa koliko si zasluži najboljša šivilja? Toliko, da ravno od lakote ne pogine. Taka usoda je čakala mene, ki sem bila dozdaj vajena če ne razkošnega, pa vsaj dovolj dobrega in brezskrbnega življenja. Strašne misli so mi rojile po glavi. Skozi odprto okno sem slišala od daleč šumljenje bližnje Mure. Kolikokrat me je poprej zibalo v sladko spanje, tisto noč pa se mi je zdelo to vabljivo, da me je s silo potegovalo iz sobe, pogrezniti se v mrzlih valovih in konec bi bil vseh nadlog. Tiho vstanem, da bi odšla. Toda otrok nemirno spavajoč kliče poluglasno: "Mama, kje ste?" Zgrabi me za roko in je drži krčevito. Otroški glas me je pretresel, ustrašila sem se sama pred seboj, pokleknila poleg posteljice in molila. Rahlo sem poljubila ubogo siroto in moje solze so rosile moje in njegovo lice."—

"In tudi ta noč je minila in nisem ni umrla ni zblaznela od žalosti in skrbi.

"Z novim dnevom se je začelo za mene novo življenje, doba neumornega dela in neprestanega boja z uboštvom. Sreča, da sem bila trdnega zdravja in spretna v ročnih delih. In hvaležno moram priznati, da sem našla toplo sočutje in podporo zlasti v prvem času, ko sem je najbolj potrebovala."

"Kaj pa z Vašim možem?" "Ali še živi?"

"Prve dni se mi je večkrat vsiljevala misel, da se bo spet vrnil in da le kakšna slučajna nesreča ga je spravila v zadrego, iz katere pa se bo že rešil. A tretji dan mi pride naznanjat policijski komisar, da je policija v Trstu zgrabila mojega moža, ko se je mislil ukreati na ladjo, namenjeno v Ameriko. Ž njim je bila tista ženska. Denarja so le malo našli pri njem. Bil je potem nekaj časa v zaporu v Trstu, potlej so ga spravili v Gradec, kjer je bil obsojen na dve leti ječe."

"In vi ga niste videli niti poiskali, dokler je bil v zaporu?"

"Kaj vendar mislite o meni! Človeka, ki je razbil vso srečo mojega življenja in sinu svojemu zapustil omadeževano ime, da bi ga šla jaz obiskat? Za mene je bil mrtev in vesela bi bila slišati, da ga ni več med živimi. Ko je prebil svojo kazen, znal si je spet dobiti službo v neki pisarni in — kadar se tega spominjam, vskipi mi kri od jeze."

"Vzel je k sebi tisto Korošico, kaj ne?"

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Pavel Grošelj:

Astronomski pomenki.

(Dalje.)

Mogoče si videl kedaj pri svojih starših ali prastarših majhne srebrne ploščice, obrobljene od starodavnih okvirjev. Če pogledaš nekoliko pošev na kovinsko ploščo, ugledaš na njej nenadoma resni obraz svojega starega očeta ali babice. Dagerotipije imenujemo fotografije te vrste po njih izumitelju.

Toda nekoliko preokorna bi bila ta metoda za fotografiranje lune in ravno najlepši detajli bi se izgubili na svetli pločevini. Pa saj je že l. 1857 poznal Archer mokre, za svetlobo občutljive steklene plošče, ki so kazale fotografske posnemke vse bolj kontrastno in ki so mahoma izpodrinile Daguerrejevo metodo. Maddox (l. 1871) pa je kronal mlado, živahno napredujočo iznajdbo fotografije: izumil je suhe fotografske plošče, ki hranijo svetločutno snov v tenki, trdni kožici želatine.

Torej kar obrnimo teleskope proti luni, nastavimo na spodnji del mesto očesa fotografsko kamero — in moramo jo "izvrstno zadeti"!

Lahko rečeno, težko storjeno!

Le poglej ob priliki polno luno, kako plava njena mogočna svetla plošča med ozvezdji, nato pa jo fotografiraj s svojo ročno kamero, ki je pač sto in stokrat večja od tvojega očesa. Neskončno boš razočaran. Iskal in iskal boš luno po fotografski plošči in jo končno našel kot drobno temno kroglico, manjšo od buckine glavice.

In v tvojem očesu nastane na mrežnici taka droboškana sličica lune, seveda v tej minijaturni kameri še mnogo manjša. A tvoje oko jo občuti, jo vidi. Ono prenese v duhu svetlo pikico na venkaj, projicira jo na zvezdno nebo in uzre tamkaj polno luno v vsej njeni velikosti. Ti, ki stojiš komaj en meter od mene, si na mrežnici mojega očesa naslikan kot droben možiček, manjši od hišne muhe, in vendar te vidim kot polnega moža stati pred sabo.

Fotografska plošča pa je slepa. V pretirani natančnosti ti zariše nežno sličico v svojo kožico in jo tamkaj zvesto shrani. To sličico lahko zahtevaš od plošče kadarkoli hočeš, z vsemi podrobnostmi ti jo pokaže; ne zahtevaj pa od nje, da naj izpregleda in uzre predmete v njih prirodni velikosti.

Zato ostane sličica toliko oddaljene lune izredno majhna celo tedaj, ako jo narišejo na svetlo-"čutno" ploščo namesto navadne kamere mogočne leče daljnogledov.

A oko nam je podalo tako lep vzgled, treba mu je samo zvesto slediti.

Projicirajmo drobno sličico na venkaj, na belo steno ali zopet na novo fotografsko ploščo. Povečajmo jo, kakor poveča kinematograf na svetlem zaslonu majhne, nežne posnetke do nadnaravne velikosti.

Tako je storil sloviti fotograf lunine oble Warren de la Rue (1857) in dosegel je sijajne uspehe.

Kot lešnik drobno lunico, ki mu jo je narisal teleskop na fotografski plošči, je povečal do velikosti celega metra. In ker ne pozabi plošča niti najmanjšega detajla, ki ga je vzprejela, in ker ji ne uide niti najnežnejša senčica, je bilo takorekoč v eni noči dograjeno delo, ki sta mu morala Lohrmann ali Maedler žrtvovati celo življenje: nastala je en meter visoka, prirodnoživa karta lunine oble.

Rodila se je nova panoga zvezdoznanstva: astrofotografija.

Tedaj pa so opremili svetovznano Lick-zvezdarno, ki leži vrh visokega hriba nad San Franciskom v čistem kalifornijskem zraku, z orjaškim teleskopom. Tako ogromen je ta velikan, da nam predstavlja njegova fotografska slišica lune že njen pravi "kabinetni" portret v velikosti 13 centimetrov. Ta portret so nato še izdatno povečali in ga razdelili v posamezne pokrajinske slike lune, ki v lepoti in natančnosti prekašajo risbo najspretnejšega umetnika.

Sezi po teh obsežnih folijantih in atlantih na moji mizi! To je cela zakladnica samih pristnih luninih fotografij. Vse njene pokrajine so na njih posnete, v večerni, jutranji, opoldanski razsvetljavi; "morja", okopi, kraterji, razpoke, verižna gorovja — vse, vse je zarisano tukaj z mogočnim očesom teleskopa, ki ne vara nikdar, zarisano na svetločutni fotografski kožici, ki ne pozabi in ne potvari ničesar.

Skoro vse velike svetovne zvezdarne, predvsem one v Kaliforniji, Parizu, Čikagu, Monakovem in na Dunaju, so se skušale v plemeniti tekmi, katera izmed njih bo lepše, natančnejše in prirodnejše pogodila pokrajine lune.

Sijajni uspehi, ki so jih dosegli astronomi s fotografiranjem meseca, pa niso navdušili samo strokovnjakov, tudi v najširšo publiko so zanesli zanimanje in ljubezen do zvezdnega neba.

Iz vedno naraščajočega kroga "ljubiteljev" zvezdoznanstva je sprejela astronomija marsikatero znanstveno pobudo in materijalno podporo.

Premožna gospodična Bruce je poklonila slavnoznanemu amerikanskemu astronomu Pickeringu ogromna sredstva v znanstvene svrhe. In zgradili so na njene stroške daljnogled, ki prekaša po svojih orjaških dimenzijah teleskope-velikane celega sveta. Na otoku Jamajki so sestavili ta optični monstrum, ki je dolg nad 40 metrov. A niso ga dvignili kvišku, da bi njegovo titansko oko gledalo in se obračalo prosto v neskončne globine vesoljstva, položiti so ga morali vodoravno, da se ne zgrudi pod pritiskom lastne teže. Pred njegovo oko, objektiv, pa so postavili zrcalo, ki mu tako šele posredno pošilja svetlobna poročila iz zvezdnih daljav.

Tudi površino lune si je ogledalo to kiklopsko oko. Vse, kar je videlo tamkaj, je ohranjeno v tem lepem atlantu, ki ga je izdalo Harvardsko vseučilišče (1903). Osemdeset podolgastih fotografij kaže celo lunino površje, razdeljeno na 16 posameznih odsekov. Vsak odsek, vsako pokrajino pa ti predočuje v peterih različnih svetlobnih efektih: v jutranjem svitu, v dopoldanskem solncu, v žgoči poldanski svetlobi, v popoldanskem blesku in obsejano od zahajajočega solnca. V veličastni svetlobni igri celega luninega dneva zreš pred sabo reljef njenih gora in ravnin.

Tu si izberi kraj, kamor bi rad pohitel z menoj, in ukaži mi pot, ki naj te vodim po nji skozi lunine dežele! Daj, sestavivo si najpoprej s posameznih listov pregledno sliko cele lunine poloble!

Tako — in sedaj se odloči!

Širom lunine oble.

"Najprimerneje se mi zdi, da pristaneva na eni izmed širokih temnih luninih peg. One krijejo več kot polovico celega luninega površja, tamkaj bova torej najlažje našla za luno značilne pokrajinske slike."

— Čuj, ravno tako bi govoril lunjan, ki bi opazoval z meseca zemljo in se pripravljal na daljno pot do nje. Šel bi in padel bi — —

" — — — morje."

— Da, sredi v Pacifik bi pljusknil z glavo in o pravi "zemlji" bi ne vedel povedati ničesar.

Tudi vse te prostrane lunine pege se sicer zovejo "morja", kakor si že čul. Toda po teh morjih se ne razpenja jasno vodna gladina, po njih ne buče in ne kipijo viharni valovi. Ta morja ne pljuskajo ob skalnate stene in se ne penijo v divji jezi elementov; vsa trda, vsa okamenela so — in zato tem strašnejša v svoji enoličnosti.

Kolikor daleč seže oko, tja do obzorja — in dalje — in dalje — se proži brezupna planjava. Ravna, brezkončna pustinja, in ni ga daleč naokoli brda ali hriba, ki bi oživil mrtvo enoličnost. Tu in tam se sicer vzpenjajo nizki holmi, dvigajo se velikanske ploščate terase, da tudi ogromen krater se vzpne časih nenadoma iz nižine kot samoten zapuščen otok. A da bi pristala na njem bi nama bilo tem tesneje pri srcu. Še obsežnejše, še groznejše puščavo bi nama odkrival razgled raz njegovega vrha. —

(Dalje prihodnjič.)

Georges Pourcel:

Nenavaden zakonski par.

Nihče v vasi ni vedel ničesar o dvojici, ki se je naselila v vili.

Thalie, velika vaška klepetulja, je zaman poizvedovala.

Vedelo se je le, da sta prišla iz mesta: bila sta torej Parižana, in polna vseh mestnih muh. Toda kdo sta bila? Skrivajoča se ljubimca ali pa preoblečena bandita? Možno, zelo lahko mogoče . . . In Thalie je zaključila nekam obupano:

"Čuden par! Niti ne pretepavata se!"

Če hočemo razumeti, kako gorostasna je bila obdolžitev, ki jo je s temi besedami izrekla Thalie, moramo vedeti, da je Prunysur Alzou vas, ki slovi po svojih ženščinah. Ženske uživajo tu vse vprek prednost — morda je v drugih vaseh isto? — da smejo od zore do mraka vpiti, kričati in besedičiti brez prestanka, bodisi na pragu pred hišo, bodisi v hiši. Preganjani možje morajo pobegniti na polje ali pa se zateči v gostilno. Tako se jih soproge iznebe in potem se zberejo pri ognjišču ali pa ob vodnjaku in jamejo pripovedovati druga drugi o nevšečnostih zakonskega življenja: "Vidite, kakšen je moj, ta ničvrednež; in vaš, ljuba gospa, ni nič boljši, kajne?"

Stanovalka vile ni prišla niti k vodnjaku, niti je niso pričakale pri ognjišču. Tako sta nudila tujca vaškim jezikom obilo gradiva za ne baš ljubeznive opazke.

"Na, niti najmanjšega vpitja, še celo ozlovoljenosti ne," se je jezila Thalie, "neprestano je 'ljubček moj' sem, 'draga moja' tja, da se človeku kar priskuti.... Včeraj sem ju srečala na klancu: šla sta roko v roki in nič čudnega bi se mi ne zdelo, če bi se bila za plotom objela . . . Po teh ne vsakdanjih znakih bi se moglo sklepati, da nista poročena; najbrž se imata kar tako . . .

Čednostne tetke so si zakrile lica.

"Kar tako? Za boga, je-li kaj takega mogoče?"

Ficatovka je bila, ki je izgovorila te besede, ona Ficatovka, ki je bila prizadeta bolj kakor katera druga, kajti njena hiša je bila že trideset let arena zakonskega boksa.

Thalie se ni mogla odločiti, da bi priznala svojo nemoč, in nekega dne je oznanila:

"Nekaj je pri teh dveh ljudeh, nekaj, kar ni naravno . . . Tolika ljubezen, to je sumljivo . . . Jaz hočem biti na jasnem . . . Poznam sredstvo, ki mi je še vedno pomagalo . . . Boste videle, kmalu bodo vaši dični zakonski možje igrali vlogo lovca, da jih bo veselje gledati . . . "

Ko je nekega dne 'on' odšel sam v sosednje mesto, mu je nekdo previdno sledil, in kmalu je imel v rokah tajinstveno pisemce. In glej, čudno naključje! V istem času je dobila na las slično pisemce tudi žena v vili.

Ko se je zvečer vrnil, je ona takoj opazila njegovo bledico in nervoznost na njegovem razburjenem obrazu. In mehko mu je dejala:

"Daj, pokaži, pokaži svoje brezimno pismo!"

Prepaden jo je pogledal in videl, da se pod njenim bodrilnim smehom skriva smrten strah.

"Pismo? Kako pismo?" je hotel utajiti.

Tedaj je ona potegnila svojega iz nedrij:

"Evo ti mojega! Ista roka je napisala oba, isti duh ju je zasnoval, in prisegla bi, da sta si do pičice enaka . . ."

Primerjala sta obe pismi.

"Gospod, vaša žena vas vara v vaši odsotnosti. — Oseba, ki vam je naklonjena."

"Gospa, vaš mož . . ."

Ista misel, ista pisava.

Zasmejala sta se drug drugemu v obraz, in vsak sum jima je izginil iz src spričo toli nerodno nastavljene pasti. Ona pa se je vseeno razžalostila:

"Pa si sprva le verjel?"

"Ne," se je branil on, "toda že sama misel na izdajstvo, v katero nisem mogel verjeti, mi je trgala dušo . . ."

Umolknil je za hip, potem pa je boječe vprašal:

"In ti?"

"O," se je skušala nasmehniti, "ne bila bi ženska, še manj ljubimka, če bi se mi dvom, najsi še tako neverjeten, celo blazen, ne bi ukradel v srce . . ."

Stisnil je pesti in zamrmral med zobmi:

"Podleži! Kaj sva jim ve storila?"

Njegovo vprašanje je bil ivno. Saj je vendar moral ti, da ljudje ničesar bolj n merijo kakor srečo svojega njega, in razumel je tudi d človeška zloba brezmejna. vsod, kjer sta hodila, sta vz la zgražanje; a nista se zm za nikogar in živela sta le za drugega sama zase . . . svet ima oči in jezike, in nj zasmeh je vedno nizkoten.

Zazrla sta si z neskončno nostjo v oči. Oba sta bila čena že vdrugič; prvi zakon je bil nesrečen, in zdaj v zreli rosti sta se naslajala ob svoj bezni kakor ob prekrasnem j skem sadežu.

"Pustiva to," je izpregov ona, čeprav niti sama ni prav jela svojim besedam, "vd bova previdnejša in ne bova sedla. Vrzi ti krpi na ogenj

Vstal je in stopil k ogn Tedaj pa je zagledal na m kuhinjskem oknu obraz.

"Glej, glej," se je zač "Vohun? Gotovo je to ona ba, ki nama je naklonjena!

Besno je stisnil pesti.

"Potrpi za hip," se je obr ženi, "in verjemi mi, da bo tična oseba, naj bo že moški ženska, dobila na svojo za plat tako breo, da jo bo pon do poslednjega svojega tre ka!" — — —

Thalie se je z muko privl do ognjišča, kjer so jo vaške petulje že pričakovale.

"No, kako je bilo?" so h vse vprek.

Nekam prisiljeno je odgo la:

"Kako? Baš sta zopet pri tepanju. Saj sem vam pravila nista nič boljša kakor so dr Posebno on tolče kot divji! vam je divjačina! In jaz sem imela za tako blagega! Po jem mnenju bi bilo najboljše ju pustimo v miru . . . Saj ste rale čuti vpitje, ne?"

"Seveda smo čule, samo z se nam je, da je bil tvoj vmes!"

Thalie se je prijela za b del svojega telesa in priznal

"Res je, tudi jaz sem kriče Ko sem videla, kako ta divja darja, nisem več mogla pren Bilo je, celo meni prehudo . .

(Prevel br

RADA BI IZVEDELA,

kje se nahaja sedaj moj Marko Kalčič, bil je zadnič meni meseca junija t. l., in po neznano kam je odšel. Zat prosim cenjene rojake širom A rike, če kdo ve za njegov nas da mi ga naznani. Če bo pa čital ta oglas, ga pa prosim, d oglasi na moj naslov: Mary P Box 286 Chisholm, Minn. (A

POSKUSITE TO NA VA LASE 15 DNI

ZRCALO NAJ VAM POKAŽE VSPEH.

VASI lasje ne bi smeli izpadati in ni treba vam postati plešastim, ker s tem sredstvom se uniči mikrob uničujejo lase. Ta metoda bo ustavil padanje las, brezživljenskih las, odpr prhlja, srbečico, potemnele sive lase in prečilo plešavost s ojačanjem življenja moškem in ženam.

PROSTA POSKUSNA PONUDBA: Po nam vaše ime in naslov sedaj predn prepozno in vprašajte za prosto poskus

AYMES CO., 3002 N. ROBEY ST. H-103, CHIC

Znižano na $38.00 (Model: II)

RADIO

Znižano na $38.00 (Model: II)

Ta cena ostane za dobo 30 dni.

Veliko ljudi si ne upa kupiti RADIO, ker mislijo, da so RADIO preveč komplicirani za pripraviti in uravnati. Ta strah je sedaj preč. Naš inžinirski odelek, po dolgem preiskuševanju je urodil in izsnašel izvrsten, močan na dolgo instanco "tube" (Model: II), kateri je tako navadno izdelan, da si ga lahko upostavi in urejuje vsak OTROK. Ta posebnost je vrejena, da vam prinese čisti glas iz daljave 1000 do 1500 milj. Ta Model: II Radio je ravnotako dober če ne boljši, onih ki se prodajajo za veliko višjo ceno. Naš Radio je po ceni ker:

1. Je standardiran.
2. Ker jih prodamo veliko.
3. Ker ga dobite naravnost iz tovarne, ni posebnih stroškov za najemnino in ne velikega profita.
4. Mi jih PRODAJAMO ZA GOTOV DENAR, da se prihranijo stroški knjigovodstva.

RADIO vam daje dosti zabave, zabave ako živite v mestu ali daleč zunaj na deželi. Vam pomaga naučiti se angleškega jezika. Je pouk za vaše otroke. Je najboljše DARILO. Je ekonomičen, prvi stroški so isto tudi zadnji troški. Ima svojo vrednost pri prodaji.

Z vsakim RADIO pošljemo potrebna navodila, kako zložiti skupaj in kako ga urejevat. Cena temu izrednemu Modelu: II Radio je le $38.00 (Osem in trideset dolarjev). Vsebuje vse potrebščine, za uporabo in ne trebate nobenih drugih posebnosti.

RABITE TA KUPON PRI NAROČILU

(Pres.)

Standard Radio Co.,
304 Citizens Bldg.,
Canton, Ohio.

Cenjeni: Priloženo najdete Money Order za $38.00 (osem in trideset dolarjev) za kar prosim mi pošljite vaš Model II RADIO sestav s vsem skupaj — pripravljen za uporabo in navodila. Vaš

Moje ime je .....

Moj naslov je .....